

Jan Nikołajew

„Analiza układów społecznych”, John Loflund, David A. Snow, Lewn Anderson, Lyn H. Loflund, Warszawa 2009 : [recenzja]

Edukacja Humanistyczna nr 2 (25), 208-209

2011

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

prawdy. Pośród rozdziałów poświęconych realizacji procesu kształcenia – *Wykład w szkole wyższej; Seminarium w szkole wyższej; Ćwiczenia w szkole wyższej* – znajdujemy te, w których skupiono się na zagadnieniach istoty kształcenia akademickiego: *Orientacja dydaktyki akademickiej na jej cele*. Autor zwraca uwagę na koncentrowanie dydaktyki akademickiej na osiągnięciach studentów: „Cele edukacyjne w uczelni formułuje się z punktu widzenia studentów. Określają one, co studenci potrafią robić, jeśli będą studiować, a nie ustalają, co ma czynić nauczyciel akademicki”. Jakże aktualne jest to stwierdzenie obecnie, gdy wszystkie uczelnie pracują nad opracowaniem programów kształcenia i sylabusów przedmiotów nauczania, definiując je językiem kompetencji studenta.

Kazimierz Denek upomina się o nasycenie edukacji wartościami: „Rola wartości w życiu studentów stawia przed edukacją w uniwersytecie konieczność objęcia ich edukacją aksjologiczną”. Czas studiów to czas krystalizowania się systemu wartości studentów, które w odpowiedzialnej wolności powinni umieć zinternalizować. Autor podkreśla także rolę procesu wychowania na uczelniach. Nauczyciele akademicy mają do spełnienia misję pomocy studentom urzeczywistniania siebie, zdobywania zawodu i etosu swojego życia.

Zamysłem autora było ukazanie podstawowego oglądu dydaktyki uniwersyteckiej wraz z ogólnymi wskazówkami i regułami postępowania pracownika naukowo-dydaktycznego. Książka stanowi cenny wkład w aktualną obecnie dyskusję nad istotą i efektami kształcenia akademickiego.

Dorota Ciechanowska

John Loflund, David A. Snow, Lewn Anderson, Lyn H. Loflund,
Analiza układów społecznych,
Wydawnictwo Naukowe Scholar, Warszawa 2009, ss. 362

Ostatnie lata sprzyjają publikacjom z zakresu nauk społecznych, w tym także analizującym różne zjawiska i procesy społeczne z uwzględnieniem ich warsztatu badawczego. Wiele miejsca w interpretacjach różnych kontekstów przestrzeni społecznej poświęca się sposobom prowadzenia badań ilościowych i jakościowych. W ten nurt podejścia badawczego wpisuje się *Analiza układów społecznych*.

Jak napisano we wstępie do polskiego wydania: *jest to praca ważna i w świecie ceniona. W dobrym bowiem podręczniku metod badań społecznych pominąć tej książki nie sposób, a już szczególnie wówczas, gdy mamy do czynienia z metodami badań terenowych.*

W tym kontekście należy podkreślić, że autorzy nawiązują do wielu badaczy z obszaru metodologii nauk społecznych, rozszerzając o te wątki problemowe, które ich zdaniem wnoszą wiele do analizy zjawisk i procesów społecznych na poziomie mikro- i makrostrukturalnym.

W pierwszej części pracy koncentrują uwagę na doświadczeniach własnych, traktując je jako punkt wyjścia do analizy otaczającej rzeczywistości społecznej. Podkreślają, że *żyją w nich, a jednocześnie starają się rozwiązać analityczne perspektywy ich rozumienia, wykraczające poza potoczne wyobrażenia o rzeczywistości*. Dlatego zaznaczają, że badania terenowe wymagają intelektualnego zainteresowania tematem oraz dostępu do respondentów, instytucji administracyjnych i gospodarczych, które nazywają „układami społecznymi” umożliwiającymi przeprowadzenie badań, uwzględniając różne techniki i narzędzia analizy złożonych problemów społecznych.

Przyzwolenie społeczne do analizy różnych zjawisk i procesów otaczającej nas rzeczywistości jest warunkiem niezbędnym do wielorakich ujęć i interpretacji. Wydaje mi się, że jest to niezwykle ważna dyrektywa w zakresie badań społecznych, wymaga bowiem nie tylko merytorycznego przygotowania do takich badań, ale jednocześnie eliminuje przypadkowość i brak doświadczenia w pracy

terenowej. Na uwagę w tym kontekście zasługuje ta część opracowania, w której przedstawiono ocenę ryzyka w badaniach terenowych. Wiele zawartych tu spostrzeżeń można uwzględnić i wykorzystać na etapie konceptualizacji badań w różnych środowiskach życia zbiorowego.

Druga część recenzowanej pracy – tak zwane ogniskowanie danych – zwraca uwagę nie tylko na dobór tematyki badań, ale przede wszystkim na takie zagadnienia, jak: stawianie pytań, wzbudzanie zainteresowania badaniami czy też technokratyczna rama inżynierii społecznej.

Trzecia część pracy dotyczy przede wszystkim opracowania zebranych materiałów i analizy danych. Autorzy wyodrębniają następujące strategie: ramy nauk społecznych, normalizację i zarządzanie niepokojem, kodowanie, sporządzanie not, tworzenie diagramów i elastyczność myślenia. Są to niezwykle ważne zagadnienia zarówno w wymiarze poznawczym, jak i praktycznym. Te wnikliwe rozważania są istotną pomocą i sprzyjają refleksji na każdym etapie badań.

Recenzowana praca stanowi ważne opracowanie z zakresu metodologii badań. Odpowiada na wiele pytań związanych z warsztatem pracy socjologa i innych profesji z zakresu nauk społecznych, poddających analizie różne zjawiska i procesy zachowań zbiorowych. Pozycja ta zainteresuje nie tylko studentów i socjologów, ale również praktyków. Została napisana przez autorów z dużym doświadczeniem naukowym i badawczym oraz dostosowana do różnych obszarów wiedzy i praktyki społecznej.

Jan Nikolajew